

75

Ma tahan, et prii minu rahwas!

75

Priiuse Helinad.

Gestirahwa wabastuse 75 aasta
mälestuseks.

Kokkufogunud P. Grünfeldt.

Tartus.

Trükitud J. Mäsepp'a kuluga.

1894.

Jumal, Keisrit loitse Sa!

75

Ma tahan, et prii minu rahwas!

Ma tahan, et prii minu rahwas!

377

0.15

Prüuse helinad.

Gestirahwa wabastuse 75 aasta
mälestuseks.

Kokkufogunud

P. Grünfeldt.

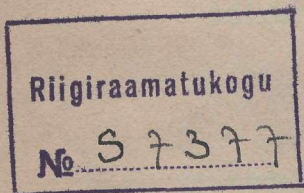

Tartus.

Trüfitud J. Mäsepp'a fulnga.

1894.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 5-го мая 1894 г.

0

Eestirahwa Wabastaja

Kõrgestõndsa keisri Aleksander I.

m ä l e s t u s e k s

pühendanud

Wäljaandja.

Keiser Aleksander I.

Su priiust olid matnud . . .

L. Koidula.

Su priiust olid matnud
Nad, püha isamaa!
Ja kuube enda wahel
Nad wötsid jagada.
Ja äädikat full' andsid
Nad suhu, seadisiid
Su hana äärde hoidjad —
Siis rahus hingasiid.

Ja kaugel seisiid kartes
Su lapsed waluga —
Ei sõnaga nad julgend
Su hana astuda,
Sest pitsar oli pandud
Ja pääle wägemaft
Ja õues õitfes õöse, —
Ei nähtud tähekest.

Waat, elukoitu tõuseb
Su hana äärele,

Uks ingel astub äkki:
„Nüüd tõuse ülesse!“
Ja surmakivi meereb,
Koit särab, naeratab —
Noor priius, walges riides
Maailm sind teretab!

Ja pajuad ja kandleid
Tal vastu hõiskavad,
Ja röömuperlid filmas
Ta vastu mõtavad!
Ja „Hosianna!“ kõlab
Su'ft läbi, isamaa:
„Sind, armu Jumal, kiitkem,
Sa võtšid halasta!

26. märtsiks 1894.

A. Grenzstein.

Nüüd tulen jälle tagasi
Ja paistan teile soojasti!
Nii ütles päike üleval
Ning säras jälle taewa all.

Nüüd hakkab jälle kumama
Ma felle taewa servalla!
Nii kuldne koitu kuulutas
Ning oli uuest' tõusemas.

Nüüd heidan lumefatte ma
Ja tahan uuest' õitseda!
Nii hüüdis magus Maarjamaa
Ning ehtis ennast õitella.

Nüüd tõstan uuest' lauluhäält
Ma wana Taara tamme päält!
Nii hõiskas õnnes künnilind
Ning vastu kostis kodupind.

Nüüd tufsun jälle uueste
Ma inimese elule!
See hüüd, ta tuli südamest,
Ning pisar kadus filmadest.

Nüüd, nüüd, oh päike, paista ja,
Nüüd koit meil kuma kullala,
Nüüd õitse õnnes, Maarjamaa,
Nüüd, ööpik, rõõmu kuuluta!

Nüüd hüüa tänu, Gestipind,
Nüüd tufsu truudust, Gestirind,
Kes saatis meile priiuse!

Oh mets ja meri, kohise,
Me tänu Õnneandjale!
Tuul, kanna teda edasi,
Wii lennul kõrge troonini!

Weel pole kadund kõiť.

C. K. Jakobson.

ul lapsepõlmes rääkis
Mu isa filmameel,
Kuis Gesti priius-põlme
Nad riisund rööwiteel.

Kuis Gesti wahwa waimu
Nad muljund mudasse,
Ja rahwa orjaküttel
Siis heitnud hädasse.

Sääl läks mu meel nii hõrdaks,
Et nuttes hüüdis hääł:
„De, Taara muistsed tuuled,
Oh tõuske jälle tääl!“

Nüüd magab isa mullas
Ja meheks tõusnud ma,
Ei enam kurbtus keelel
Nüüd tahan kaebada.

Gest Taara tammikutes
Weel kuulen kauget hääłť;
Kõiť ennemuistsed tuuled
Weel pole kadund jääłť!

Isa sõnad.

Dr. M. Weske.

Minu isa ütles mulle:
Prii on jälle meie maa,
Prii on jälle meie rahwas,
Armas poeg sest rõõmusta!

Kuidas priius meie tuli,
Ütle, isa, minule?

Isa ütles: Priius tuli
Kui see koidutäheke!

Priius hakkas meie paistma
Kui see kume wara koit,
Priius hakkas helendama
Kui see lõkkew koiduloit.

Priius tõusis kui see päike
Koidu kuldse kaisu seest:
Orjapõli puges ära,
Kui see udu päikse eest!

Mina uuest' isalt nõudsin:
Kas meilt priius jälle kaob?
Isa kostis: Ei ta kao,
Priius tõuseb, orjus waob!

Wõiwad ohjad jõge hoida,
Kui ta kohab kewadel?
Kes wõib priiust paelu panna,
Kui ta paisub paistusel?

Kes mõib meie metsal hüüda,
Kui on käes kowade:
Kaasik, ära aja kasu,
Lepik, ära lehitse!

Kes mõib orasele hüüda:
Ära mõrsu, mõsu ja!
Kes mõib haljal' aasal' öelda:
Ära hakka õitsema!

Kes mõib tõusjal' päewal hüüda:
Beere jälle tagasi!
Teda pilw küll warjab wahel,
Aga päew on ometi!

Aleksander andis käsu:
„Priius paista Gestimaal!“
Priius Gestimaal nüüd paistab,
Jäägu paistma igal aal!

Laulgem!

J. W. Jansen.

Gesti wennad, laulgem rõõmsast'
Kiitkem oma isamaad.
Tuhat suuga hüüdkem wahwast,
Et kõik rahwas kuulewad:
Gesti maad ja ja Gesti rahwast
Meie süda armastab:

Mitku Jumal kõrgeft taewast
Meie kallist ifamaad!

Gesti metsad kohisegu
Gesti meeste laulu ees;
Gestipojad meestest kuulgu,
Õppigu ju nooruses
Gesti ifamaale laulma,
Kes meid kõiki sünnitand,
Seda maad ja paika kiitma,
Mis meid üles kasvatand.

Igal pool, kus Gesti rahwas
Elawad, sääl kuuldatakse,
Et neil ifamaa ka armas,
Temal kiitust lauldatakse.
Gesti meel ja Gesti süda,
Gesti laulud meie suus:
See on armas kõigil kuulda,
Wana küll ja ifka uus.

Tere, ifamaa ja laulud,
Gestiwennad hulgani!
Hoidke kohe oma sammud,
Jääge truuks surmani!
Löögem kätt ja olge rõõmsad,
Gestimaa on kallis maa.
Meie laulud olgu kuulsad,
Kuulus meie ifamaa!

Prinsle.

Dr. fr. R. Kreuzwald.

Mis wara waikselt minu põues tuikas
Kui nooreks meheks olin ärganud,
Mis unenägudesse lahkelt luikas,
Kui öösel rahul olin puhunud,
Weel koidikul, kui hääl mu kõrmus huikas,
Ja ärksal lõhkeks ülespuhutud —
Mul julgusega südant, hinge täitis:
Kas see kõik üsna walekuju näitis?

Mis kõrw mul oli kuulnud wanast põlwest,
Kui Eesti maast ja rahwast räägiti,
Mis hiljemini tähtis taewawõlwest
Mul Looja wägemusest ilmuti;
Mis film mul nägi orjakütke sõlmest,
Kuis pärispõlwes rahwast piinati —
Ma tundsin sest, et süda õhkas sooja:
Ei ole õnnepäew weel läinud looja!

Sa, waike öö, ja sina, armas kannel,
Teil' olen salamõtteid awaldand;
Nüüd tunnistagem waiksel õhtutunnil,
Mis kurbtust teile olen usaldand,
Mis mina kuuldes, nähes, hädal, õnnel
Ja mis mul lootes, südant paisutand.
Oh priius, priius! sulle olin laulnud
Ja mõtte, luulel sinu nime kiitnud.

Ja wäsiind päike polnd weel alla läinud,
Sääl priius juba orjakütkeid taob,
Ja Gestirahwas önnepõlwa näinud,
Kui õhtuudu pilwest mahawaob;
Kas oled, priius, meil ka wõõrsil käinud,
Et pimeduse udu filmist kaob?
Oh, wiibi weel, et sinu kottatiwad
Ka waimukütkeid Gestirahwast wiivad!

Priius.

Dr. K. U. Hermann.

Priius, kallis anne,
Taewa kingitus,
Kõigile toob õnne
Sinu walitsus;
Kus sind pole leida,
Sääl on wiletsus:
Meie poole heida,
Kallis warandus!

Ei küll pane tähel'
Sind weel kõik maailm;
Weel on mitmel mehel
Süda sulle kül'm.
Siisgi pean mina
Wäga kalliks sind,
Sest et päästsid sina
Orjapaelust mind.

Gestiwennad, armsad,
Teil on priius käes,
Olgem wahwad, warmfad
Seda pruufides:
Edasi oh jõudkem
Suure hoolega!
W a i m u p r i i u s t nõudkem
Terwe elua'a!

Waimupriiust nõudkem!
Ütlen üksford weel,
Selle poole sõudkem
Kärmfast' kiirel teel!
Jätkem, wennad, maha
Endist rumalust,
Argem tahtkem paha,
Nõudkem õpetust.

Küll see orjapöli,
Mis furd waewas teid,
Wäga hirmus oli,
Siisgi ütlen nüüd:
Rumaluse paelad
Hirmsamad on weel,
Päästke oma kaelad
Lahti neist ja meel!

K a n n a t a !

Uadu Reinwald.

Ku isamaa, küll kaua kandsid
Sa waluwermeid salaja,
Mis widewikul teada andsid
Sa päikseweerul nutuga:
Küll lootsid, ootsid asjata:
Küüd oota weel ja — kannata!

Ei taewa taga enam walge,
Mis ootsid aastasadades;
Oh pööra koidikule palge
Ja kiida Loojat tänades,
Kes sind ei lastnud wäsida:
Ta aitab, aga — kannata!

Su elutäht on koidupöues
Ju hiilgmas waike iluga,
Ta walgusterad sinu öues
Sind sundwad surmast ärkama.
Küll hiljem tõuseb päike ka;
Kuid oota weel ja — kannata!

Mu isamaa, nad olid matnud.

L. Koidula.

Mu isamaa, nad olid matnud,
Sind raske, musta kattega,
Ei muud su mullapõuest tõusnud
Kui werelilled õitsema.
Ja ahelas sa ennast wäänsid
Ja orjailles õhtasid.
Ja waitseks, waitsemaks siis läksid —
Siis unesurma suikusid.

Kuusjada aastat lentsid mööda,
Ei elutähte andnud sa,
Kuid imelikult kõndis tafa
Üks muistne jutt weel üle maa:
Kuis enne p r i i su rahwas olnud,
Kord kalewite wapper fond,
Ja kuda oma põhjapinnal
Kord Gestirahwas pesitand.

Ja kus su pisar mahalanges,
Säält laulud tõusid ülesse,
Ja taewalinnud rääksid, pilwed,
Su walust teine teisele.
Ja tuuled kõned wastumõtjid,
Neid kandsid põhjapiirile,
Ja kiwihoonest sissetungsid
Nad ühe J s a südame.

Uks sõna läbi ilma kõlas,
Et õnnes hõistwad miljonid:
„Ma tahan, et on prii mu
rahwas

Ja orjailked langesid!
Prii oma pinnalt jälle leiad
Nüüd Gestirahwa pesakest,
Ja, õitsew Gestimaa, ja hüüad:
„Auu Aleksandril igawest!“

Sa, Issand, igawene . . .

Anna Haawa.

a, Issand, igawene,
Kes jagad kõike hääd —
Sa rahwa elukäiku
Ja tema saatust sääd! —

Su püha pale ette
Me tänus tõttame,
Ja palawamas palwes
Su poole waatame:

Jää ikka meie juurde,
Meid ära unusta,
Ja tegusid ning püüdeid,
Mis auusad, õnnista!

Jää ikka meie juurde,
Siis käime walguses —
Siis wabadus ja elu
Meil kojub südames.

Kewade õues, kewade põues!

P. Grünfeldt.

Kewade õues,
Kewade põues,
Hõiska, hõiska, mu hää!l!
Kadund on wilu,
Igal pool ilu
Ihamaa aasade pääl.

Kaua sind kattis,
Muresse mattis
Talwine tühjus ja tust;
Tagasitõtnud,
Uset on mõtnud
Kinda sul jällegi ust.

Armastus õitel
Kanimäl kõitel
Walitsejana sääl sees.
Iuga ehil,
Lõbuga lehil
Ilu, mis hiilgab su ees.

Wiibi, oh koitu,
Roosilist loitu
Laota üle me raa!
Priius epäike
Iuhtku su käike,
Emake, Gestlastemaa!

T ä n u !

P. Lensin.

Tõuse üles, Gestirahwas,
Seda aega mälesta,
Mül sind raskest orjaiskest
Vahti tehti armuga.

Waba oled, ära lasse
Nega minna tuimuses!
Kumaluse orjaiskest
Wabasta end õppides!

Gesti pojad, Gesti tütreid,
Wabaduses kaswanud,
Uwaldage tänu, rõõmu,
Südametest aetud.

Toogem tänu mälestuseks
Pavulus Aleksandrile,
Kes on käsu armul andnud:
Waba olgu Gestlane!

Gesti kodu, elu, maja,
On nüüd lahke, haritud,
Gesti mees võib teha wabalt
Põlde, istutada puud.

Tänu keegu meie keeles,
Tänu Jumalale nüüd!
Tänu Keisrile, kes lubas
Elutulu maitsta meid!

Isamaa, mull' laulu laulad!

(Lunletaja tundmata.)

Isamaa, mull' laulu laulad
Oma päitse paistega:
Laulad mulle muistsest ajast,
Kõõmust, õnnest, walgusrajast,
Mis sul hiilgand, isamaa!

Isamaa, mull' laulu laulad
Talwe öösel tuisuga:
Käägid minewiku marust,
Ohkamiste pimest orust,
Mis sind sundind suikuma!

Isamaa, mull' laulu laulad
Kumendawa koiduga:
Laulad mulle priius-loidust,
Gesti eluwõimu wõidust,
Et ta jõudis ärkada!

Isamaa, mull' laulu laulad
Suiße aja auuga:
Dinnuhäälil, lillakeelel,
Wiljawäljal armumeelel
Hüüad mull: „Mind armasta!”

Mälestus.

P. Grünfeldt.

Pilkane pimedus kattis kui mõõtmata mägi
Kinni me isamaa aasad ja arud ja weed;
Iffesse kõitis ta poegasid mõitmata wägi,
Silmad ei seletand kusagil ühtegi teed.

Surmani wäsiind — oh seista nad suutsid weel
waewalt —

Pidiwad rändama, kõndima edasi weel;
Tulukest maa päält, ei tähekest ülewalt taewast,
Midagi sarnast ei paistnud neil kusagil eel.

Waata! Sää! korraga iluga ehtes end ida,
Kumawa kullana ilmus säält koidikuäär;
Tänades põlwili langes nüüd kurtjaterida,
Tänades, hõisates — walul ju oli siin piir!

Priuseingel, see lehwis nüüd ülewalt alla,
Ditfewad oksad ta käes, nii seisma ta jäi:
„Rütketest käed ja ahelast jalad sul walla
Päästan, mu rahwas, ja wabalt nüüd käi!

Wabalt ja ela ja wabalt ja tööta ja liigu,
Wabalt ja põhjenda endale kodu ja koht!
Gemale sinust kõik wiletsust wabadus wiigu,
Mingu ju meelest kõik endine häda ja oht!“

Rätest siis kukkusid kütked ja ahelad jalust,
Priusepidu sää! pühitses põlwitaw koor...
Reisrile kallile hüüab nüüd linnast ja talust
Sügawast südamest tänu nii wana kui noor!

Põhjala öö.

Osalt Dr. J. Krohni järelle H. Prants.

Põhjalas pikk oli öö!

Pilkane pimedus kattis sind ju kaua,
Tee sul käis nagu läbi furnuhaua,
Waljud olivad waemad ja raske töö,
Pikk oli põhjalas öö!

Öö oli lahkuma wisa!

Kuussada aastat oli ta ju kestnud,
Põlwed, põlwelele olivad westnud
Kõnet ta kaugusest — andnud uut lisa.
Siis tuli Päästja Isa!

Põhjalas hommik loitis,

Ja sõna käis: Et lõpku tonditalgus,
Ihmugu uue, waba-aja algus,
Mu Põhjala rahwastel saagu walgus!
Ja — walgus siis loitis.

Ring näe! Pime Põhjala

Sai walgustud; uue päikese sära,
See peletas öö ja udu säält ära.
Ja wägew walgus äratas uuesta
Kalewa rahwa ka.

Nastaid kolmweerand sada

Njameerul sest nüüd mööda on läinud,
Wabadusewalgel Põhjala käinud,
Wabana õnne ja õnnistust näinud,
Alganud uut rada!

Pikk oli Põhjalas öö!
Kuid kemade päike ju talwe mõitnud,
Ta kustmata kiired mõimsasti loitnud,
Weel sumetund tuleb, kui aja täitnud:
Päemaks, päemaks saab öö!

Õnnistud, õnnis keiser!
Europa Isa, rahwaste rahutooja,
Kes Sa Põhjalasfegi saatsid sooja,
„Õnnistatud“ Su nimi, walguse Looja,
Sa Suur Aleksander!

Gestirahwale.

II. Grenzstein.

Gestirahwas oled prii,
Zumalale ohwrit wii.
Tema on sind kaua kandnud,
Raskel ajal abi andnud;
Ilma tema abita
Dlefsid ja kalmulla.

Gestirahwas, oled prii,
Keisrile ja tänu wii,
Raskel ajal saatis Zumal
Keisri päästjaks jõuetumal':
Keiser, kange wägimees,
Orjus langes tema ees.

Gestirahwas, pea sa
Nendest kinni lõpmata:
Zumalast, su eluandjast,
Keisrist, tema käsukandjast!
Siis mõid tulewiku sa
Rahuliste waadata.

26. märtsil 1894.

Miina Karlson.

Rolmveerand sada aastat täna mööda,
Mil priius hakkas koitma Gestimaal;
Mil Taewa-isa oma helde käega
Meid wiletsufest päästis, saatis õnneraal.

See päem, mil Aleksander Esimene
Need kuldseid sõnad rääkis trooni naal:

„Nii tahan, sündku, nõnda käsin,
Priiks saagu minu rahwas Gestimaal!“

Nüüd Gestirahwas, kesse priiust maitseb,
Su aastakümneid elad õnneraal;
Kas tunned weel, sind kõrgem käsi kaitseb,
Sind heldest saadab, juhib igal aal!

Weel walitseb meil Aleksander troonil,
Weel maksab tõde, õigus igal aal;
Sest tõtta, tõtta hariduse sunnil —
Sul tarkust püüda olgu ülem hool!

Sa endast puista wiimsed orjariismed,
Kõik kurjust, ülbust põlga alati.
Sul püüdeks olgu auusus, õigus, tõde,
Wend jäägu truuks oma wennale.

Truuks jäägem ühes keisril', isamaale,
Ja südamed meil olgu sulawad.
Ja ühes meeles tõusma taewa poole
Meil tänupalwed olgu palawad.

G e s t i m ä e l.

J. Kunder.

Wu õnnis isa wõttis
Kord kae kõrwal' mind
Ja wiis mind mäe otša,
Sääl tõstis üles mind.

„Boeg, waata alla orgu!
Ja waata sinna ka,
Kus taewa serwal metsad
Just jutul pilwega.

Waat rohelisted wäljad
Kui laened liiguvad
Ja wiljapuude oksad
Kui tiivad kiiguvad!“

Ma, poisikene, waatsin,
Et wäsis wäike silm,
Ja isa sülest nähes —
Küll oli ilus ilm!

Siis pööras isa ümber
Ja näitas lõunele,
Ja pööras jälle ümber
Ja näitas põhjale:

„Boeg, waata, see on minu
Ja sinu isamaa!“

See ilus maa on meie,
On meie Eestimaa!

Kui kasvad, poeg, siis püüa,
Et pühaks pead see maa,
Sest ta on hää ja ilus
Kui eeden ilmasa!"

Neid isa sõnu tahan
Ma pühaks pidada;
Triuks jään ma sulle ikka,
Mu õitsew isamaa!

Riigiraamatukogu

No. 57377

Warsti saab S. Mäsepp'a kuluga ilmuma:

U u s

Möistlik Seltsiline.

Tarwiline õpetus igale noorele inimesele.

Kokkuseadnud

P. Grünfeldt.

S i s u :

1. Kunst terve ja ilus olla.
 2. Kunst wiisakas olla.
 3. Kunst meeldida.
 4. Mõrja ja peigmees.
 5. Armastuse- ja kosjakirjade proowid.
 6. Armastuse laulud.
 7. Snnesoowisalmid.
 8. Mälestusalmid.
 9. Aprillisalmid.
 10. Lillekeel.
 11. Postmarkidekeel.
 12. Wärwide tähendus.
 13. Nimele tähendus.
 14. Mitmesugust nalja ja tõtt.
-

S 7377

Hind 15 kop.

S